

การปกครองระบอบประชาธิปไตยกับสถาบันทางการเมืองไทยในยุครัฐธรรมนูญ 2560
Democratic Governance with Thai Political Institutions in
the Constitutional Era 2017

สมภพ ระวังบุทซ์¹
Sompop Rangubtook

Received July 21, 2021 & Revised August 20, 2021 & Accepted November 8, 2021

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากการมีผู้ปกครองคนเดียว คือ พระมหากษัตริย์ หรือเรียกว่า ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรได้ยึดอำนาจจากรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การเมืองการปกครองไทยจึงได้นำการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 โดยเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเรียกว่า รัฐธรรมนูญ และถือเป็นกฎหมายสูงสุด ปัจจุบันเป็นฉบับที่ 20 คือ รัฐธรรมนูญ 2560 โดยบัญญัติให้มีสถาบันทางการเมืองประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ องค์การรัฐสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมายและตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายบริหาร ได้แก่ รัฐบาล ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า รวมทั้งองค์การของรัฐบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมาย และฝ่ายตุลาการ ได้แก่ องค์การศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมบังคับให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และยังมีองค์กรอิสระ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คือ องค์การอัยการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

คำสำคัญ : 1. ประชาธิปไตย, 2. สถาบันทางการเมือง, 3. รัฐธรรมนูญ

Abstract

Thailand has changed the administration from having a single ruler, the King, or commonly known as the absolute monarchy to become a democratic regime. The People's Party seized power from King Rama VII on June 24, 1932 by following the form of democracy from the United Kingdom which is written in writing is called the constitution. The constitution is a supreme law. It is currently the 20th, 2017 edition. Stipulates that there are political institutions consisting of the legislative branch is the legislative body of parliament

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Graduate School, Mahamakut Buddhist University
Email : puppyannx@gmail.com

consisting of members from the house that representatives. The senators have the power to enact laws and monitor the exercise of executive powers, namely the government. The executive branch is the government headed by the prime minister including government organizations which has the power and duty in the administration of state affairs under the law and the judiciary, including the judiciary and the administrative courts and military courts. Which have the powers and duties to monitor, control and force all sectors of Thai society to comply with the law. There are also independent organizations such as “Election Commission Ombudsman National Anti-Corruption Commission State Audit Committee” and the “National Human Rights Commission” including constitutional organizations is the prosecutor's organization and local government organizations which are the political institutions under the democratic regime of Thailand having power and duty as stipulate by the constitution and organic law.

Keywords : 1. Democracy, 2. Political Institution, 3. Constitution

1. บทนำ

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากการมีผู้ปกครองคนเดียว คือ พระมหากษัตริย์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองจากรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การเมืองการปกครองไทยจึงได้นำเอาการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 โดยการหยิบยืมรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศอังกฤษมาใช้ในการปกครองประเทศไทย ซึ่งมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเรียกว่ารัฐธรรมนูญ และประเทศไทยมีความสำเร็จในการสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (วิทยากร เชียงกุล, 2551 : 23) ด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการจัดระเบียบการปกครองให้มีรัฐบาล ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี เป็นฝ่ายบริหาร มีรัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และศาลซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษา หรือตุลาการ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประเทศไทยนำมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 นั้น เมื่อพิจารณาความหมายของประชาธิปไตยแล้ว พบว่ามันักคิดทฤษฎีได้ให้ความหมายไว้หลายท่านที่เข้าใจได้ง่าย ๆ กล่าวคือ อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า “ประชาธิปไตย” คือระบอบการปกครองที่เสรีชนและคนจน ซึ่งประกอบขึ้นเป็นคนส่วนมากเป็นผู้ถืออำนาจของบ้านเมือง ประชาธิปไตยยังเป็นแนวทางแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม และเป็นหลักการที่นำไปสู่ชีวิตที่ดีงาม ซึ่งได้แก่ (1) อำนาจของประชาชน คืออำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน (2) สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลเป็นแนวคิดพื้นฐาน (3) ฉันทานุมัติ คือความยินยอมของประชาชนในการถูกปกครอง (4) การเป็นตัวแทนจากการเลือกตั้งของประชาชน (5) การปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ (6) รัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ (7) สาธารณประโยชน์คือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมที่เป็นการปกครองเพื่อประชาชน (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2556 : 131) จอห์น ล็อก (John Lock) ได้ให้ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” หมายถึง รูปการปกครองที่ดีที่สุด เพราะอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน (กวี อิศริวรรณ, 2531 : 67) อับราฮัม ลินคอล์น ได้ให้คำนิยาม “ประชาธิปไตย” ไว้ซึ่งเป็นการให้ความหมายที่ประชาชนจดจำได้ง่ายและพูดถึงกันทั่วไปว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” (จิรัช

(บรรพต) วีระชัย และคณะ, 2546 : 289) โยเซฟ ชุมปิเตอร์ ได้ให้ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” ได้แก่ การจัดแจงทางสถาบันเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง (ศิริพร เขาวลิต, 2557 : 11)

นอกจากนี้ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2551 : 185-186) ได้ให้ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ยึดหลักว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ถือว่าอำนาจหน้าที่อันชอบธรรมในการปกครองประเทศจะต้องมาจากประชาชน หรือได้รับความยินยอมจากประชาชน การปกครองแบบประชาธิปไตยต้องมีวิธีการคือ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกผู้นำฝ่ายต่างๆ รวมทั้งมีวิธีการควบคุมการใช้ อำนาจของผู้นำเหล่านั้นและเป็นระบบที่มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2564 : 222-224) กล่าวว่า ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบของการปกครองอย่างหนึ่ง ที่ยึดหลักว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เป็นการปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชน การปกครองแบบนี้ถือว่า อำนาจหน้าที่อันชอบธรรมในการปกครองประเทศ จะต้องมาจากประชาชน หรือได้รับความยินยอมของประชาชน ทั้งนี้จะต้องมีวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุหลักการดังกล่าวไว้ ด้วยการกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรง หรือโดยวิธีอ้อม เช่น เลือกคนอื่นเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจนั้น ยิ่งกว่านั้น ประชาธิปไตยยังมีความมุ่งหมายในการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมอีกด้วย ไม่ใช่เพื่อผู้มีอำนาจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ กล่าวโดยย่อ การปกครองแบบประชาธิปไตยมีหลักการ วิธีการ และความมุ่งหมายที่ผูกพันอยู่กับประชาชน เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องยึดมั่นในคุณค่าของบุคคล ในความเสมอภาค และเสรีภาพของมนุษย์ ยึดมั่นในความสำคัญ และคุณค่าของบุคคลมากกว่าสิ่งใด ทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกเป้าหมายและวิธีการในการดำรงชีวิตของตนเอง มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกผู้นำฝ่ายต่างๆ มีวิธีการควบคุมการใช้ อำนาจของผู้นำเหล่านั้น โดยมีความมุ่งหมายในการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม และสมเกียรติ วันทะนะ (2551 : 251) ได้กล่าวถึงแนวคิดประชาธิปไตย 7 ประการ คือ 1. อำนาจของประชาชน 2. สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล 3. ฉันทานุมัติ 4. การเป็นตัวแทน 5. การปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ 6. รัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ 7. สาธารณประโยชน์

โดยให้ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าหมายถึงอำนาจอิสระเป็นของประชาชนคือหัวใจของสิ่งที่เรียกว่าประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย หมายถึงระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจของบ้านเมือง อำนาจอิสระเป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และมีความเสมอภาค ประชาชนเป็นผู้มีฉันทานุมัติในการให้ความยินยอมให้มีผู้แทนเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองแทนประชาชน ถือว่าเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ และมีรัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม การปกครองแบบประชาธิปไตยจึงเป็นรูปการปกครองที่ดีที่สุด เพราะการเป็นการปกครองที่อำนาจอิสระเป็นของประชาชน รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชนเลือกรัฐบาลเข้ามา

2. เนื้อหา

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย

อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยได้นำระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ก็เพื่อให้อำนาจอิสระเป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอภาค ผู้นำประเทศหรือรัฐบาลเป็นตัวแทนของประชาชนที่ประชาชนมีฉันทานุมัติให้เป็นผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งโดยเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน เป็นรัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ และผลประโยชน์สาธารณะโดยรวมเป็นของประชาชนที่รัฐบาลต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม การเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร มีความมุ่งหมายจัดการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเปลี่ยนแนวคิดจากอำนาจที่อยู่ในมือพระมหากษัตริย์ตามแบบ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การปกครองแบบใหม่ที่ประชาชนเลือกตั้งผู้นำ เป็นของใหม่สำหรับชาวสยาม ในระยะแรกชนชั้นนำสยามมักเรียกว่าระบอบการเมืองการปกครองแบบตะวันตก (บัณฑิต จันทรโรจนกิจ, 2563 : 33-34) จากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในยุคที่การปกครองยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ก็มีแนวโน้มที่จะเน้นตัวบุคคลที่มีความแข็งแกร่ง มีอำนาจเด็ดขาด แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยก็ล้มลุกคลุกคลานมาจนถึงปัจจุบัน (ลิขิต อธิเวศิน, 2548 : 356) ทั้งนี้ ราชอาณาจักร-อำนาจนิยม เป็นรัฐที่ปกครองโดยทหารในฐานะที่เป็นสถาบันที่ทรงอำนาจเหนือพลังอื่น ๆ ในสังคมมิใช่ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล คณะทหารที่ปกครองรัฐราชการ-อำนาจนิยมนี้ ได้รับความร่วมมืออย่างแข็งขันจากบรรดาข้าราชการพลเรือนและนักเทคนิค รวมตลอดถึงชนชั้นนายทุนระดับสูงภายในประเทศและนายทุนต่างชาติด้วย และเกิดรัฐราชการ-อำนาจนิยม อันเนื่องมาจากการชงกั้นของระบบเศรษฐกิจ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2557 : 284) ประเทศไทยยังเผชิญปัญหาสำคัญๆอยู่หลายประการ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2551 : 1-39) ดังนี้

ก. การขาดระบบการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

ปัญหาสำคัญที่สุดประการหนึ่งของระบบการเมืองไทยก็คือ การขาดระบบการเมืองที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เรายังไม่อาจหาระบบหนึ่งระบบใดมาทดแทนการปกครองระบอบราชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบที่ดีอย่างหนึ่งที่มีผู้ปกครองเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ได้ ทั้งนี้เพราะนับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยหาได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ยึดมั่นว่า เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนไม่

ประการแรก รัฐธรรมนูญส่วนใหญ่จะร่างขึ้นมาเพื่อให้กลุ่มผู้มีอำนาจที่แท้จริงขณะนั้นได้เข้ามามีอำนาจในการปกครองประเทศด้วยการเป็นหัวหน้ารัฐบาลและมีอำนาจในสถานิติบัญญัติ เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 ก็ร่างขึ้นมาเพื่อให้คณะราษฎรได้ผูกขาดการครองอำนาจอยู่อีก 10 ปี หรือจนกว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ประการที่สอง การพัฒนาสถาบันทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ถูกขัดขวางและปิดกั้นจากกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมือง ทั้งที่เป็นผู้นำของข้าราชการและนายทุน นักธุรกิจ เพราะบุคคลเหล่านี้มีผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะต้องพิทักษ์รักษา เช่น โดยการยึดอำนาจ ห้ามการมีส่วนร่วมทางการเมือง ห้ามการรวมกลุ่มหรือชุมนุมทางการเมือง บิดเบือนอุดมการณ์ของระบอบประชาธิปไตย

ประการที่สาม ชนชั้นปกครองของไทยส่วนมากไม่ยอมรับหลักความชอบธรรมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หากจะนิยมระบอบเผด็จการมากกว่า ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นข้าราชการ ทหาร พลเรือน นักวิชาการหรือนักธุรกิจ แม้แต่นิสิตนักศึกษาไทย

ประการที่สี่ ประชาธิปไตยจะถูกใช้เป็นเพียงข้ออ้างสำหรับการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าสถานิติบัญญัติในบางขณะจะไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ก็ยังเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบไทยๆ ในบางยุคบางสมัยอาจมีสภาที่มาจากการเลือกตั้งอยู่บ้าง แต่เราก็หาได้มีประชาธิปไตยตามหลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ ของการปกครองแบบนี้ไม่

ประการที่ห้า มีการร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้มีมั่งมีในประเทศด้อยพัฒนา กลุ่มพ่อค่านักธุรกิจ ทั้งในประเทศและจากต่างประเทศจะร่วมมือกันกอบโกยผลประโยชน์และทรัพยากรทางสังคม อีกทั้งจะเอารัดเอาเปรียบคนส่วนใหญ่ โดยสนับสนุนบุคคลกลุ่มหนึ่งขึ้นมาเป็นรัฐบาล แต่ในกรณีของประเทศไทย บรรดาในทุนกับข้าราชการผู้มีอำนาจจะร่วมมือซึ่งกันและกันในการทำสิ่งดังกล่าว

ประการที่หก การปกครองส่วนใหญ่อของไทยเป็นระบอบเผด็จการ มีช่วงระยะเวลาสั้นมากที่เป็นประชาธิปไตยในรูปแบบอยู่บ้าง การปกครองแบบเผด็จการไม่ได้มุ่งทำการปกครองเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

ข. ระบอบการเมืองถูกรวบงำโดยระบบราชการ

นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ระบบการเมืองของไทยได้เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบที่เรียกกันว่าประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ในลักษณะที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการปกครองของกลุ่มข้าราชการโดยกลุ่มข้าราชการและเพื่อกลุ่มข้าราชการ หากแต่มีการสลับฉากด้วยการมีรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งคราวบ้างเท่านั้น

ปัญหาสำคัญที่เกิดจากการที่ระบบราชการครอบงำระบบการเมืองของประเทศก็คือ การที่ระบบราชการมีบทบาทดังนี้คือ การกระทำตนเป็นกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองเสียเอง การมีอิทธิพลครอบงำในการปลูกฝังวัฒนธรรมการเมืองดั้งเดิมให้แก่คนไทย และความพยายามในการผูกขาดการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางการเมือง รวมทั้งการมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการเสนอข่าวสารและความคิดเห็นของสื่อมวลชนตลอดจนการที่ระบบราชการมีอิทธิพลครอบงำระบบการเมืองไทยทั้งในด้านการออกกฎหมาย ในด้านการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ และในด้านกระบวนการยุติธรรม แทนที่จะทำหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือของรัฐในการนำนโยบายหรือการตัดสินใจของสถาบันการเมืองการปกครองดังกล่าวไปปฏิบัติ

ประการแรก ระบบราชการไทยนับว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลครอบงำการเมืองไทยมาตลอด ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งรวมตัวกันค่อนข้างเหนียวแน่นคือกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ ทั้งสองกลุ่มนี้ร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน ในลักษณะที่ฝ่ายข้าราชการใช้อำนาจที่มีอยู่เป็นเครื่องมือ ส่วนฝ่ายพ่อค้าก็ใช้เงินที่มีอยู่ในการดึงเอาอำนาจนั้นมาคุ้มครองการกระทำดังกล่าว เพราะโดยปกติแล้วกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมยังรวมตัวกันไม่ได้ดีนักจึงขาดอำนาจในการควบคุมหรือต่อรอง ระบบราชการจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ผูกขาดการมองปัญหาของสังคม ซึ่งมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้มาก

ประการที่สอง ระบบราชการไทยทำหน้าที่แทนพรรคการเมืองเสียเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะที่มีกฎหมายห้ามการมีพรรคการเมืองและการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งมีลักษณะของการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดเพราะมีช่องว่างระหว่างปัญหาความเดือดร้อนที่แท้จริงของประชาชนกับปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ข้าราชการคิดขึ้นมาเอง

ประการที่สาม ระบบราชการไทยผูกขาดการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางการเมือง จะเห็นว่าผู้นำทางการเมืองในระดับและสาขาต่าง ๆ มักจะไปจากข้าราชการประจำ ทั้งในระดับชาติ เช่น นายกรัฐมนตรี และระดับท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ รวมทั้งในรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชนที่สำคัญ ๆ ซึ่งนิยมเอาข้าราชการไปเป็นประธานกรรมการ หรือกรรมการเพื่อคุ้มครองธุรกิจของตน

ประการที่สี่ ระบบราชการไทยมีอิทธิพลครอบงำการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมให้แก่คนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ยึดมั่นในระบอบเผด็จการ ทั้งนี้ นับแต่การให้การศึกษาในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา เรื่อยมาจนถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมดังกล่าวให้แก่ข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้ระบบการปกครองระบอบเผด็จการ ข้าราชการไทยจึงยึดมั่นในระบอบเผด็จการมากกว่าประชาธิปไตย

ประการที่ห้า ระบบราชการไทยควบคุมการดำเนินงานของสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิด สถานีวิทยุทั่วราชอาณาจักรเป็นของทางราชการ สถานีโทรทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของรัฐวิสาหกิจ ส่วนหนังสือพิมพ์ก็ถูกควบคุมจากทางราชการอย่างเข้มงวด

ประการที่หก ระบบราชการไทยที่มีอิทธิพลเหนือการกำหนดข้อบัญญัติของสังคม สมาชิกสภานิติบัญญัติ ทั้งที่มาจากแต่งตั้งและที่มาจากการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับชาติและระดับท้องถิ่นเป็นจำนวนมากมาจากข้าราชการ ในการออกกฎหมายความคิดอ่านของบุคคลเหล่านี้ก็คงไม่แตกต่างจากข้าราชการทั่วไปนัก

ประการที่เจ็ด ระบบราชการไทยที่มีอิทธิพลครอบงำฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยเผด็จการ จะประกอบด้วยข้าราชการประจำ ที่มักสถาปนาตัวเองเข้ามาทำหน้าที่นี้ คนที่ใกล้จะเกษียณหรือเกษียณแล้ว จะใช้ความพยายามเข้าไปเป็นรัฐมนตรีกันมาก โดยไม่คำนึงถึงวิธีการอันชอบธรรม จนเกือบจะเป็นการผูกขาดตำแหน่งดังกล่าวไว้

ประการที่แปด ระบบราชการไทยที่มีอิทธิพลครอบงำต่อการบวนการยุติธรรม กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม สำนักอัยการสูงสุด และในกระทรวงมหาดไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ปลัดกระทรวงลงมาเป็นข้าราชการประจำ ซึ่งรวมถึงผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจและพนักงานสอบสวนอื่น แต่โดยในทางปฏิบัติ ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่กันอย่างชัดเจน

ค. การขาดความรับผิดชอบและขาดประสิทธิภาพของระบบราชการไทย

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา มิได้มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและอุดมการณ์ของระบบราชการไปด้วย คือ ไม่เคยมีการปรับปรุงระบบดังกล่าวอย่างจริงจังมาก่อนเลย ทศนคติและการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการส่วนใหญ่จึงเป็นไปตามแบบเดิม คือ แบบเจ้าขุนมูลนาย

ง. การขยายตัวขององค์การในระบบราชการไทย

นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา องค์การในระบบราชการไทยมีแนวโน้มในการขยายตัวมากขึ้นอย่างมหาศาล ในลักษณะที่เป็นการสร้างอาณาจักรให้แก่ตนเอง มากกว่าที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

จ. ความจำเป็นของการพัฒนาพรรคการเมือง

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบอบการเมืองไทย คือ การพัฒนาพรรคการเมือง ลักษณะเดิมของพรรคการเมืองไทยที่เป็นอยู่ ก็คือ การยับยั้งชั่งใจของพรรคในการแข่งขันทางการเมือง อยู่ในขอบเขตการชิงชัยในการเลือกตั้ง พรรคการเมืองไทยคือกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อเข้าสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อใดไม่มีการเลือกตั้ง กลุ่มบุคคลเหล่านี้ก็หยุดดำเนินการทางการเมืองและต่างก็แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพเดิมของตน และรอคอยโอกาสที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองจะปล่อยให้มีการเลือกตั้งครั้งต่อไปอีก ในกรณีที่พรรคการเมืองหยุดดำเนินการเมื่อไม่มีการเลือกตั้ง ประชาชนก็ขาดการติดต่อกับนักการเมือง

ปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในการพัฒนาพรรคการเมืองของไทยได้แก่สิ่งเหล่านี้

ประการแรก พรรคการเมืองขาดอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน อุดมการณ์ที่มีอยู่ค่อนข้างคลุมเครือยากที่จะนำไปสู่แผนการปฏิบัติที่แท้จริงได้

ประการที่สอง นโยบายของพรรคต่าง ๆ คล้ายคลึงกันมาก ยากที่ประชาชนทั่วไปจะแยกแยะได้ว่าพรรคใดมีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของสังคมแตกต่างกันหรือดีกว่ากัน

ประการที่สาม ไม่ยึดมั่นในหลักการ หากแต่ยึดมั่นในตัวบุคคล พรรคการเมืองไทยอยู่ได้เพราะผู้นำเมื่อสิ้นผู้นำ สมาชิกของพรรคจะแปรปรวนและอยู่ไม่รอด

ประการที่สี่ สมาชิกของพรรคการเมืองมักจะขาดวินัย ไม่ยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรค คู่กันได้ง่ายขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สมาชิกของพรรคสามารถจะแปรพักตร์ได้ตลอดเวลาด้วยผลประโยชน์ที่ได้รับ

ประการที่ห้า การขาดความต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์การไปสู่การเป็นพรรคการเมืองที่มั่นคงได้

ประการที่หก ไม่มีฐานสนับสนุนที่มาจากมวลชนอย่างแท้จริงเพราะไม่ได้ขยายสาขาพรรคออกไปสู่ชาวบ้านในระดับท้องถิ่น หากแต่มุ่งรับเลือกตั้งไปนั่งอยู่ในสภา

โดยสรุปแล้ว การชี้ให้เห็นแนวโน้มและปัญหาสำคัญของระบบการเมืองไทยในอนาคต ย่อมจะศึกษาได้จากแนวโน้มและปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่เราจะมองเห็นได้ก็คือในรอบสิบปีข้างหน้า หากไม่รีบแก้ไข ประเทศไทยจะยังประสบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก ได้แก่ การขาดระบบการเมืองที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญที่มีอยู่ยังคงมีไว้สำหรับผู้มีอำนาจ การพัฒนาสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ จะถูกสกัดกั้น ขนชั้นปกครองส่วนมากไม่ยอมรับหลักความชอบธรรมระบอบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยถูกใช้เป็นข้ออ้างในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว มีการร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้มีเงิน รวมทั้งการปกครองของไทยที่ยังเป็นแบบเผด็จการ

ประการที่สอง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญๆจะยังถูกรับรองจากระบบราชการ ซึ่งได้แก่ การมองปัญหาของสังคม การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น การสรรหาผู้นำให้แก่ระบบการเมือง การปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง การให้ข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ แก่สาธารณชน รวมทั้งการกำหนดข้อบัญญัติให้แก่สังคมการนำนโยบายและการตัดสินใจแก้ปัญหาของสังคมไปปฏิบัติ และการตีความในข้อบัญญัติเมื่อเกิดการขัดแย้งกันขึ้นในลักษณะที่เป็นการปกครองของข้าราชการโดยข้าราชการ และเพื่อข้าราชการเอง

ประการที่สาม ระบบราชการไทยขาดความรับผิดชอบต่อประชาชน และขาดประสิทธิภาพ ข้าราชการไทยสนใจที่จะสนองตอบต่อความต้องการของผู้บังคับบัญชามากกว่าจะปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือสนองตอบต่อความต้องการของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และประชาชน ยิ่งกว่านั้น ระบบราชการไทยยังขาดการประสานงานกันในทุกระดับ นิยมการรวบอำนาจไว้ที่หน่วยเหนือและส่วนกลาง มีการเล่นพรรคเล่นพวก ขาดการใช้เทคนิคในการวางแผนและประเมินโครงการ และผู้บริหารเองขาดความรู้ทางการบริหาร

ประการที่สี่ มีการขยายตัวขององค์การในระบบราชการเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้องแก้ปัญหาทางด้านการบริหารและต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาอีกไม่มีที่สิ้นสุด โดยมุ่งสร้างอาณาจักรให้แก่ตนเองมากกว่าที่จะมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาสังคม

ประการที่ห้า ประเทศไทยประสบปัญหาของการพัฒนาพรรคการเมืองที่มีฐานสนับสนุนมาจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งนี้เพราะขาดความต่อเนื่อง ขาดอุดมการณ์ ขาดวินัย และยึดถือตัวบุคคลมากเกินไป

สถาบันทางการเมืองไทยในยุครัฐธรรมนูญ 2560

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เกิดขึ้นโดยกลไกของรัฐ (ระบบราชการ-กองทัพ) แต่ขาดเอกภาพและผลประโยชน์ร่วม ทำให้คณะราษฎรประสบความล้มเหลวแม้สมาชิกคนสำคัญของคณะราษฎรจะเข้าใจลักษณะของการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติเป็นอย่างดี ว่าจะต้องมีทั้งสามมิติ คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2552 : 197) โดยการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การปกครองตามระบอบนี้มีการถ่วงดุลอำนาจกัน 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย และตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมาย และฝ่ายตุลาการ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมตรวจสอบบังคับให้มีการ

ปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีองค์กรอิสระหลายองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจการใช้อำนาจอธิปไตย (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, 2550 : 115) ได้แก่ 1. คณะกรรมการเลือกตั้ง 2. ผู้ตรวจการแผ่นดิน 3. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 4. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 5. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ คือ องค์กรอัยการ

ทั้งนี้มีการใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศมาแล้ว จำนวน 20 ฉบับ กล่าวคือ 1) พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 6) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2495 7) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 8) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 9) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 10) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 11) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 12) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 13) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 14) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 15) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 16) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 17) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 18) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 19) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 20) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยฉบับสุดท้ายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก)

3. สถาบันทางการเมือง หมายถึง สถาบันที่ดูแล รักษากฎระเบียบ ควบคุมกลุ่มคนต่างๆในสังคม สถาบันตัวแทนของประชาชนต่าง ๆ เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญที่แสดงบทบาทเชิงนโยบาย (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2558 : 317) มีรูปแบบของการบริหารจัดการทางการเมืองที่ถูกจัดตั้งขึ้นในลักษณะที่มีความเป็นทางการ และมีองค์กรของสถาบันการเมืองที่สำคัญ คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย 2) ฝ่ายบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ฝ่ายตุลาการ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบพิจารณาตีความและชี้ขาดการกระทำของสมาชิกในสังคมที่มีความขัดแย้งกัน 4) ฝ่ายองค์กรอิสระ ทำหน้าที่เพื่อดำเนินการให้ปลอดอิทธิพลของบุคคลในสังคม โดยสถาบันทางการเมืองมีหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ 1) ป้องกันรักษาความมั่นคงของชาติ 2) สร้างและรักษากฎเกณฑ์ของสังคม 3) บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของประชาชน 4) บริหารองค์กรของรัฐบาล และองค์กรปกครองท้องถิ่น 5) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สถาบันทางการเมืองจะถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ หมายถึงการรวมส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นองค์การทางสังคม มีโครงสร้างเป็นรูปแบบ มีวัตถุประสงค์ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติขององค์กรส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ปทัสถาน หรือบรรทัดฐานซึ่งควบคุมตัวบทกฎหมายที่รัฐที่รัฐประกาศใช้กับราษฎร เป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับขั้นมูลฐาน เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานของรัฐบาล สถาปนาโครงสร้างการปกครองประเทศ กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักในการวางกฎเกณฑ์เพื่อการปกครองบ้านเมือง (จิระโชค วีระสย, 2557 : 169-172) สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญ 2560

4. รัฐธรรมนูญ 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ม.ป.ป.) ดังนี้

4.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ องค์การทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติ คือรัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรซึ่งสมาชิกที่มาจากกาเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน และสมาชิกที่มาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน และวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคนซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลโดยการจัดกลุ่ม และอีกห้าสิบคนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือก รวมเป็นจำนวนวุฒิสมาชิกสองร้อยห้าสิบคน ฝ่ายนิติบัญญัติของไทยมีหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลในการเมืองการปกครองไทย คือการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ของรัฐมนตรีต่างๆ การพิจารณาอนุมัติและติดตามการใช้เงินงบประมาณประจำปีของรัฐบาล และการยื่นญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ ให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี และการเปิดประชุมให้คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

4.2 ฝ่ายบริหาร องค์การทางการเมืองฝ่ายบริหาร คือคณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาล ซึ่งมีราชการส่วนกลางได้แก่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาคได้แก่จังหวัด อำเภอ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติโดยการยุบสภาเมื่อมีเหตุขัดแย้งต่าง ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดกับรัฐบาล หรือรัฐสภาก็ตาม

4.3 ฝ่ายตุลาการ องค์การทางการเมืองฝ่ายตุลาการ คือ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร มีหน้าที่ตรวจสอบควบคุมทุกภาคส่วนของสังคมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

4.4 ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นองค์การทางการเมืองที่ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย และปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

4.5 องค์กรอิสระ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวนเจ็ดคน มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น การสรรหาเพื่อแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา การจัดการพรรคการเมือง และส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย 2) ผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวนสามคน มีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงที่มีผู้ได้รับความเดือดร้อนเพื่อเสนอแนะหน่วยงานของรัฐให้แก้ไขและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีทราบ 3) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนเก้าคน มีหน้าที่และอำนาจได้สวนชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด 4) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจำนวนเจ็ดคน มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและสั่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ 5) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนเจ็ดคน มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

4.6 องค์กรอัยการ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี

4.7 การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปแล้วการปกครองระบอบประชาธิปไตยกับสถาบันการเมืองไทยในยุครัฐธรรมนูญ 2560 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่าประเทศไทยได้ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475โดยยึดรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศอังกฤษมาใช้ เพราะการปกครองแบบประชาธิปไตยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจการปกครอง ประชาชนมีฉันทามติมอบอำนาจให้ผู้ใดไปเป็นรัฐบาล

จากเสียงส่วนใหญ่ด้วยการเลือกตั้ง โดยมีกฎเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ส่วนสถาบันทางการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ 2560 ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ องค์การรัฐสภาประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ฝ่ายบริหารคือองค์การบริหารส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ฝ่ายตุลาการ คือ องค์การศาล ประกอบด้วยศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ เป็นสถาบันทางการเมืองไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ 2560

3. เอกสารอ้างอิง

- กวี อิศริวรรณ. (2530). 20 ความคิดทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สยามบรรณ จำกัด.
- จิรัช (บรรพต) วีระสย และคณะ. (2547). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2557). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). รัฐ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เพรส จำกัด.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2557). รัฐศาสตร์แนววิพากษ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2551). รัฐศาสตร์ : ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.
- _____. (2551). ศาสตร์และศิลป์ การเมืองการบริหารไทย. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.
- _____. (2555). การเมืองไทย ระบบที่ไม่มีสูตรสำเร็จรูปในการแก้ปัญหา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- _____. (2564). รัฐศาสตร์ ทฤษฎี แนวคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางวิเคราะห์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2556). รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์ ครบรอบ 31 ปี สาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. (2563). การเมืองไทยร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548) วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยา เชียงกู. (2551). การปฏิวัติประชาธิปไตยเพื่อแก้ไขวิกฤติของชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ศิริพร เชาวลิต. (2557). การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2551). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : เอส.พี.วี. การพิมพ์ (2550).
- สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ. (2548). รวมกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโพปรีน ตั้ง จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หนังสือรวมกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง
(ม.ป.ป.).

อนุสรณ์ ลีम्मณี. (2558). รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์
จำกัด.